

Rèpliques de ceràmica arqueològica

INVESTIGACIÓ, TRANSFERÈNCIA DE CONEIXEMENT I REHABILITACIÓ DEL PATRIMONI, TOT EXPERIMENTANT

TEXT I FOTOS: MARGARIDA GENERA MONELLS

Ens referim a una faceta dels estudis ceramològics, ara per ara gairebé inèdita, malgrat el seu interès: la corresponent a les reproduccions de ceràmica històrica, partint del significat de les accepcions **'rèplica'** o **'reproducció'** com a efecte de produir un objecte exactament com l'original, que en el cas present hauria de ser autèntic. També partim de la consideració que la **ceràmica** és tot aquell material de terra cuita, sigui quina sigui la seva forma, tècnica, decoració, acabat, revestiment i coccio.

Des del punt de vista arqueològic, gairebé sempre forma part del conjunt de materials més ben representats en tots els jaciments i que ens mostra una major diversitat pel que fa a formes, tècniques, elements decoratius i funcions. Per aquesta raó, la seva recerca ens permet extreure una important informació sobre la societat a la qual pertany i, alhora, pot aportar moltes dades sobre el seu origen, cronologia, relacions comercials, aspectes socioeconòmics, etc. En definitiva, ens aproxima a la vida quotidiana de les diferents poblacions, ja que constitueix un dels testimoniatges més significatius de les conductes d'un determinat grup humà. Fins i tot, en alguns casos, podem contactar molt íntimament amb el ceramista que afaïçonà la peça, ja que és relativament freqüent trobar l'empremta de la seva mà marcada sobre l'argila encara tendra.

L'elaboració d'un objecte ceràmic comporta tot un procés, al llarg del qual intervenen un seguit d'operacions que comprenen des de l'acció de concebre una determinada peça, el seu disseny d'acord amb l'ús funcional i específic que hauria de tenir, la captació de la primera matèria més idònia, fins a la seva total fabricació. Tot això, no solament requereix certa capacitat creativa per part de l'artesà terrisser, sinó que també comportarà l'acumulació de coneixements tècnics que permetin evitar que fracassi alguna de les etapes del procés, que, per altra banda, pot ser llarg i complex, especialment a l'antigor. El seu disseny s'havia de fer, doncs, no solament d'acord amb l'ús funcional i específic que hauria de tenir, sinó també preveient l'aplicació de les tècniques més idònies que calia emprar en cada cas, amb la finalitat d'assolir amb èxit el total afaïçonament de l'objecte, segons les necessitats del col·lectiu a qui havia d'anar destinat.

Feta aquesta introducció en la qual s'argumenta la gran importància de la **ceràmica com a font documental de caràcter històric**, podem comprovar el valor científic de qualsevol objecte ceràmic, l'estudi del qual comportarà la correcta deducció i interpretació de tot el procés al qual ens hem referit abans. En aquest sentit, les tècniques de l'arqueologia experimental s'empen cada vegada més amb un triple objectiu:

1. Com a identificació i comprovació de quins passos de la cadena operativa va seguir l'antic terrissaire en l'afaiçonament dels diferents objectes fets d'argila, comptant amb els resultats de les anàlisis fisicoquímiques, practicades prèviament per a corroborar-ho i obtenir-ne així **un coneixement rigorós, fruit de la investigació.**

2. Com a estratègia de **divulgació científica**, que ens permet, a més, la participació interactiva del públic no especialitzat. El **versant pedagògic** de tota activitat en l'àmbit escolar és fonamental de cara al reconeixement de les arts menestrals, el seu origen i trajectòria històrica, (entre els joves), ja que, a més de la **transferència de coneixement i aprenentatge**, pot ser un gran incentiu per despertar el desig per l'estudi i la recerca, tot estimulando així l'enginy i la creativitat.

3. Com a activitat que ha de precedir els treballs de restauració i rehabilitació de béns patrimonials per tal de garantir el rigor, la fidelitat i la coherència dels resultats.

Per aquests motius, no solament és imprescindible una investigació (de manera) molt aprofundida sobre la ceràmica antiga -en tots els seus aspectes-, sinó també la difusió dels resultats obtinguts per tal que es coneguin els procediments emprats. Pel que fa a la restauració i la rehabilitació d'un bé patrimonial que -en definitiva- el retornaran a l'estima de la societat, primer cal investigar per poder inter-

Figura 1.

Figura 2. Procés de reproducció de ceràmiques antigues.
(Arxiu fotogràfic Carmen Herce)

venir-hi de la manera més rigorosa possible. En el cas de restitució dels elements ceràmics, habitualment es reproduïxen amb fidelitat les tècniques primigènies d'acord amb uns criteris preestablerts, ben valorats segons les particularitats de cada cas.

A Catalunya, en el marc legal en matèria de museus trobem dues referències a les **reproduccions** en general. A grans trets, cal garantir-ne la **qualitat, la fidelitat i el sentit educatiu i divulgatiu** que els són propis i sempre s'ha de fer constar, de manera indeleble, **la naturalesa, per tal d'evitar que puguin ser confoses amb objectes originals**. Per tant, aquí remarquem la veracitat i el rigor en la reproducció.

Un cop argumentats els motius que ens han empès a la redacció d'aquest article, ens referim a tres artesans que, amb molta habilitat i mestratge, focalitzen gran part de la seva activitat de terrissaires a la producció de rèpliques i a l'ensenyança d'aquesta especialitat de les arts sumptuàries tan indispensable per a tots nosaltres.

SIGILLUS Taller de la ceramista Carmen Herce Grijalba amb la col·laboració del terrisser Fernando Gurrea Sáinz.

Aquest taller amb una activitat de producció de més de 25 anys, s'està especialitzant en la preparació de rèpliques, especialment del món clàssic, ja que ha produït amb gran èxit ceràmica grega (Fig.1), d'època ibèrica (Fig.5) i romana (Fig.2). L'interès d'aquesta prestigiosa artesana per la ceràmica antiga, fou arran de les descobertes d'obradors romans de la zona on viu, la Rioja. Aquestes troballes arqueològiques els va despertar la curiositat en conèixer les tècniques de fabricació, documentant-se amb bibliografia especialitzada en aquesta temàtica. No obstant això, si bé es va trobar molta informació sobre formes, decoracions i períodes de funcionament dels diferents obradors, van trobar molt poques dades sobre tècniques de manufactura. Aquesta és la principal raó per la qual varen emprendre la via de l'experimentació que als començaments no sempre varen ser bons, depenent de les argiles i la decantació fins que les varen trobar les més adequades tan per modelar com per l'aplicació de les engalbes amb el cromatisme obtingut pels terrissers romans. Ara s'han especialitzat en la reproducció de terra sigil·lades itàliques, sudgàliques, hispàniques, ... lluernes, ... obtenint uns resultats fantàstics.

Fig. 3. Procés de fabricació d'una ceràmica sigil·lada per l'arqueòleg i ceramista Arnau Trullen, al Museu i Necròpoli Paleocristians en el marc del festival de Tàrraco Viva l'any 2016 (Arxíu fotogràfic M. Genera).

OPUS FIGULI Obrador del ceramista Arnau Trullen Fernández. Llicenciat en Història per la Universitat de Tarragona (1997), és un arqueòleg especialitzat en ceramologia d'època romana que, un cop finalitzada la tesi doctoral, s'instal·la a Clermont-Ferran l'any 2011. A la localitat veïna de Lézoux, s'ubica el Musée Departamental de la Céramique Lezoux, molt conegut per les col·leccions de ceràmica sigil·lada, que presenten una gran riquesa decorativa. Durant l'època romana, en els obradors d'aquesta localitat es van fabricar centenars de milions de vasos que conformaven la vaixel·la funcional i que van ser distribuïts per tot l'Imperi, tal com mostren els diferents jaciments arqueològics d'arreu d'Europa. Aquest fet avala la denominació de **Terra dels ceramistes romans**.

En aquella localitat va contactar amb el ceramista Gérard Morle, que es dedicava a la fabricació de rèpliques de sigil·lades de qualitat, i es convertí en el seu aprenent, sobretot pel que fa a la tècnica de tornejar, i introdueix alguns canvis que han permès aconseguir peces encara més fidels a les originals antigues.

Dos anys més tard té el seu propi taller, on reproduceix ceràmiques romanes sigil·lades de gran qualitat amb rigor científic, gràcies als seus coneixements com a arqueòleg i ceramista.

Utilitza dos tipus de pasta: la de base, que adquireix per a tornejar, i una altra per a l'engalbe, que prové d'una excavació de Lézoux i que dona resultats excel·lents amb les tonalitats vermelloses molt properes a les obtingu-

des dels romans. (Fig.3)

Abans de realitzar una determinada peça, l'Arnau elabora una fitxa historicoarqueològica que dona als seus clients quan adquireixen la ceràmica.

Com el cas anterior, dins de la programació del Festival de Tarraco Viva fa diferents demostracions de tot el procés de fabricació d'una ceràmica sigil·lada gàl·lica, des del modelatge i decoració amb motlle fins a la finalització de la peça i acabat.

CERÀMIQUES MARCÓ, QUART

Es tracta d'un obrador amb una llarguíssima trajectòria professional de caràcter artesà i artístic que, en el decurs dels seus més de 540 anys de vida, ha assolit un gran prestigi pel seu treball d'excel·lència après per via ge-

Fig. 4. Obrador de Ceràmiques Marcó. Imatges obtingudes durant la visita amb motiu del Congrés de l'Acadèmia, el dia 17.09.16 (Arxiu fotogràfic M. Genera)

Figura 5. Reproduccions de ceràmiques ibèriques del taller de Carmen Herce.

neracional (d'avis a néts), tot passant de pares a fills, almenys des de l'any 1473, segons les fonts documentals conservades en els arxius de la Corona d'Aragó i de la Confraria dels Ollers de Quart.

Endinsar-se en les seves instal·lacions és com fer un viatge a través dels segles, convertint en protagonista tot visitant que estimi realment la ceràmica. En tots els

racons hi ha presents petites obres d'art, moltes amb una llarga història, per qui les ha creat i pel que representen, i on l'argila treballada amb talent ha esdevingut tradició, cultura i patrimoni. Al llarg de la seva existència aquest obrador s'ha convertit també en un espai de trobada d'artistes reconeguts, principalment a començaments del segle XX.

Disposa d'un fons documental, que inclou també fotografies, que permet conèixer la creativitat artística i arquitectònica, especialment durant el període comprès entre les darreries del segle XIX i mitjan segle XX, així com les tècniques de producció ceràmica. El 1925, Frederic Marcó fou premiat amb una medalla d'or en participar a l'Exposició Internacional de les Arts Decoratives de París.

L'avi de Jaume Marcó, l'actual propietari, -per la seva experiència en la preparació de motlles- a conseqüència d'haver treballat estretament amb arquitectes i artistes, Puig i Cadafalch li encarregà la rèplica de diversos objectes trobats a les excavacions d'Empúries, quan ell n'era el director. Va reproduir diverses peces, particularment lluernes o llumeneres, com ells les denominen, descobertes en l'esmentat jaciment.

Pel renom de l'obrador, avalat per l'experiència visible en totes les seves obres, avui ha esdevingut en una empresa puntera en empenedoria artística, que es proposa dinamitzar la innovació, el talent i la competitivitat en matèria ceràmica amb les seves múltiples aplicacions. ●

La Ceràmica en L'arquitectura i L'espai públic

CONFERÈNCIES

TEXT: MERCÈ COMA I MARGARIDA GENERA • FOTOS: SALVA F. AYALA

En el marc del Congrés es varen impartir nombroses conferències en el sentit més ampli de l'accepció, que inclou les ponències, comunicacions i conferències pròpiament dites, previstes en la programació general d'aquest gran esdeveniment, que van suscitar intensos i rics debats que desvetllaren noves perspectives en la temàtica tractada. En tot el seu conjunt han significat una aportació molt important a la història de la ceràmica, convertint el congrés de Barcelona en tot un referent mundial.

En aquesta breu recensió, recollim en primer lloc les línies específiques desenvolupades durant les sessions congressuals. En segon, les conferències incloses dins

dels diferents actes i celebracions que varen tenir lloc durant les vetllades celebrades, un cop finalitzats els actes acadèmics matinals.

Dins del propi congrés, les sessions es varen articular entorn a 4 blocs temàtics:

1. *La ceràmica en l'arquitectura i l'espai públic en el moment actual.* Hem conegut les propostes d'arquitectes com **Amanda Levet**, **Maximiliano Arrocet** amb projectes on la ceràmica és protagonista i ens mostraven les solucions adoptades per obtenir els millors resultats. **Toni Cumella** ceramista aporta als projectes la tècnica necessària per poder juntament amb els arquitectes donar la màxima bellesa, resistència i anclament del material. En la seva exposició feta al museu dona a

conèixer, motlles i prototips realitzats des de el seu obrador que també vam poder visitar, Va incidir en la idea de com des d'un petit taller i sempre contant amb la col·laboració d'altres tallers es pot arribar a aconseguir una gran producció.

2. *Art i natura. La ceràmica en l'arquitectura modernista,* que va comptar amb les ponències de les doctores **Mireia Freixa** i **Marta Saliné** que mostraren diferents visions sobre aquest moviment artístic tan ben representat a casa nostra.

3. *Arquitectura contemporània i ceràmica: sostenibilitat* amb les intervencions de **Sofia Tjernstrom**, (urbanista, arquitecte i ceramista), **Jaques Kaufmann** (ceramista president de l'AIC i membre del grup WABA)

i **David Tàpies** (membre d'Aixopluc Arquitectes) els quals ens parlaren sobre l'acostament entre els mons de *l'arquitectura i la ceràmica*, gràcies a les propietats de l'argila, l'aïllament, la durabilitat, la impermeabilitat i com no, una estètica que no es pot aconseguir amb cap altre material, que contribueixen a la seva idoneïtat per a la construcció.

4. *Ceràmica i espai públic: Visió urbanística, artística i antropològica* amb intervencions dels ponents **Àngel Garraza** (ceramista i professor de la Universitat del País Basc) **Gloria Moure** (historiadora de l'art, crítica i comissària d'exposicions) i **Frederic Amat** (artista visual i escenògraf). Tots ells ens van presentar propostes i diverses intervencions amb fang cru en la natura i en l'espai públic.

Aquest tema tan interessant pels amants de la ceràmica que tot i que a Barcelona en tenim diversos exemples, ens agradaria que els aspectes antropològics fossin presents en el debat sobre el significat i presència de la ceràmica en l'espai públic i com pot esdevenir un element important en aspectes com una millor eficiència energètica i disminució de despeses de manteniment

En la darrera sessió, prèvia a la inauguració de la mostra *D'Obra, Ceràmica aplicada a l'arquitectura*, **Pedro Azara** (arquitecte i comissari de l'exposició) va fer un recorregut per diferents indrets d'on provenen algunes de les peces mostrades, tot comentant sobre els aspectes tècnics que les caracteritzen.

En totes aquestes sessions es varen fer

breus intervencions, on artistes i especialistes de diferents matèries exposaren llur opinió sobre els aspectes desenvolupats. Ja que ens estendriem massa anomenant-los a tots, només esmentarem alguns exemples, com la intervenció de Chi Hsu, promotor de la ceràmica xinesa, la dels representants de la ceràmica Roca, prèvia a la visita de les seves instal·lacions, la de Sergio Vicente i Virgínia Frois, professors de la universitat de Lisboa (*Ceramic public sculptures*), Robert Harrison (*Sustainable ceramics?*) Hanna Novotna, de la República Txeca (*The current role of ceramic and porcelain in contemporary modern Czech architecture and public space*). Després de finalitzar el congrés dues taules rodones a l'Acadèmia de les Ciències i les Arts.

Una sobre la creació ceràmica contemporània, amb Rosa Amorós, Enric Mestre, Benet Ferrer i Pere Noguera, moderada per Daniel Giralte Miracle i una altra sobre la ceràmica en l'arquitectura i l'espai públic, amb Pedro Azara, Oriol Calvo, Toni Cumella, Pilar Vélez i Mireia Freixa, moderada per Madola.

En el marc incomparable de La Pedrera, el vespre del segon dia del congrés, 13 de setembre, es va celebrar una vetllada de la UNESCO. En l'acte es van tractar diversos temes, que incloïen els principals programes referents a l'educació per a tots, la cultura (patrimoni tangible i intangible), la diversitat cultural, salvaguarda de totes les llengües... Com a cloenda, la Dra. Laetitia Fontaine, del CRA *Terre Laboratory*, va impartir una conferència sobre la utilització de la terra en l'arquitectura: *Architecture, Environment & Constructive Cultures, Unit Research*. L'interès del tema rau en el fet que aquest material tan abundant en el planeta ha estat, i està essent encara, molt utilitzat en la construcció de pobles, ciutats i, fins i tot, de grans construccions emblemàtiques com per exemple, la Gran Muralla de la Xina o algunes piràmides d'Egipte, ja que una

bona part de construccions emblemàtiques estan construïdes amb terra. Concretament 135 d'aquestes construccions formen part de la llista d'obres arquitectòniques declarades Patrimoni Mundial per la UNESCO. Segons aquesta investigadora, la meitat de la Humanitat viu en un hàbitat de terra crua i defensa que construir amb aquest material tan a l'abast de tothom podria ser una resposta a les necessitats d'habitatge de la població mundial. Disponible en nombrosos indrets del planeta, la terra aporta molts beneficis ecològics, culturals, socials i econòmics. Després de precisar amb nombrosos exemples les característiques d'aquest material, emprant una terminologia específica de cada tècnica constructiva amb terra, mostrarà bells exemples d'edificis premiats i projectes innovadors fets amb aquest material.

En síntesi, totes aquestes conferències i debats van evidenciar l'alt nivell assolit pel gran col·lectiu que conforma el món de la ceràmica en ple segle XXI, els neguits i inquietuds dels seus protagonistes -els ceramistes- referent a qüestions tan actuals com:

La sostenibilitat d'aquesta activitat artis-

1. Públic assistent.
2. Recepció al Roca Barcelona Gallery.
3. Debat sobre L'arquitectura moderna i la ceràmica: sostenibilitat.
4. Roberta Griffith.
5. Debat sobre Ceràmica, escultura i espai públic. D'esquerra a dreta: Oriol Calvo, Àngel Garraza i Gloria Moure.
6. Intervenció de Laetitia Fontaine a La Pedrera.
7. Frederic Amat en el debat Ceràmica, escultura i espai públic.
8. D'esquerra a dreta: Elisa Ullauri, Sergi Vicente i Silvia Noriko Tagusagawa.
9. Jacques Kaufmann
10. Hana Novotna

tica, que malgrat la seva antiguitat continua essent extremadament necessària per a la vida dels humans i que comporta constantment innovacions i creativitat per adequar-se a les necessitats reals d'unes societats en canvi constant.

La necessitat de sensibilitzar la ciutadania en general envers les obres ceràmiques que ornamenten el nostre "paisatge urbà", que mereixen ser reconegudes i, per tant, catalogades com a **béns patrimonials**, no solament per respecte a la memòria dels seus autors, sinó per tractar-se d'un document d'un determinat moment de la nostra història que ens arrela fortament a persones i tradicions mil·lenàries, que mai hauriem d'oblidar. ●

Rutes i altres itineraris

CLOENDA CULTURAL I FESTIVA DEL CONGRÉS

TEXT: MARGARIDA GENERA I MONELLS · FOTOS: SALVA F. AYALA

Amb l'objectiu d'oferir una visió més completa del món de la ceràmica en el nostre país –en totes les seves facetes: artística, econòmica i social–, a més de les sessions acadèmiques, conferències i actes diversos desenvolupats durant el congrés, que ja va ser tractat monogràficament en número 49 d'aquesta mateixa revista, van tenir lloc diverses visites a museus, conjunts monumentals, exposicions, etc., que van donar l'oportunitat a tots els participants de conèixer de més a prop, no solament la realitat creativa dels ceramistes actuals, sinó també l'evolució i la diversitat tecnològica, usos i aplicacions dels objectes ceràmics en el decurs de la història de Catalunya, tant en la vida diària o com a material de construcció, llur funcionalitat, orígens i simbologia.

El divendres dia 16 de setembre es varen organitzar tres excursions de tota la jornada amb itineraris que conduïen a diferents localitats catalanes, entre les quals, Esplugues, la Bisbal, Quart, Sant Cugat, Granollers, Gallifa... Al final de les rutes, tots els congressistes coincidírem a les poblacions de Mataró i d'Argentona per poder gaudir del sopar i la festa de cloenda i comiat.

Entre els llocs visitats cal esmentar: El **Terracotta Museu de Ceràmica a la Bisbal**, que ocupa les instal·lacions d'una antiga fàbrica. S'hi pot visualitzar l'afaiçament de la terrissa, una de les activitats més representatives de la localitat, fortament arrelada en el temps. A part de la col·lecció permanent es podia veure l'exposició **Jordi Agudé: Retrospectiva**, amb Xavier Gabarró i Xavier Rocas com a comissaris, i **Ràfecs pintats**,

col·lecció de Xavier Gabarró, comissariada per Joan Raventós i Xavier Rocas (vegeu núm. 49 de Terrart, p. 38-39). També es varen visitar alguns espais d'**Argiles Bisbal**, així com les pedreres d'on extreuen les argiles i les instal·lacions destinades a llur preparació, emmagatzematge i comerç. Allà es trobava la mostra entorn al lema: **Foc i respecte**, d'acord amb els pensaments de Gaston Bachelard "La psicoanàlisi del foc" (1949), amb obres de Maria Bofill, Rosa Amorós, Isabel Barbafor-mosa, Yukiko Murata, Eva López Miguel i Joan Raventós i Vila (vegeu núm. 49 de Terrart, p. 78-79). Aquesta primera part de la jornada va finalitzar amb un dinar de germanor en un entorn bucòlic enmig dels jardins de l'Escola de Ceràmica de la Bisbal.

En el decurs de la tarda ens vam traslladar als indrets següents: El **Museu de la Ter-**

rixa de Quart, on, a més del patrimoni que conforma el mateix espai museístic es mostren les diferents etapes de la cadena operativa que comporta la producció d'un objecte ceràmic, des de la captació de les primeres matèries més idònies fins a la comercialització dels objectes elaborats, amb el merescut reconeixement als seus protagonistes, en particular al treball dels ceramistes del territori en època recent. En aquelles dates s'exhibia la **Mostra del I Simposi Internacional de ceràmica negra de Quart** que recull les obres realitzades pels setze artistes participants en aquell esdeveniment, uns mesos abans del congrés, provinents de diferents punts de la geografia (vegeu núm. 49 de *Terrart*, p. 40).

El **Taller de ceràmica Marcó** –amb una tradició secular, ja que hi ha documents arxivístics que en fan menció l'any 1473– ha esdevingut un dels màxims referents de producció terrissaire que va molt més enllà de

l'àmbit artesanal, amb la col·laboració d'artistes i arquitectes de renom.

A Mataró ens vàrem reunir amb els participants de les altres excursions i acompanyants a la **Nau Gaudí** (1883) on es trobava l'exposició **Grup WABA** (*World Association of Brick Artists*) amb escultures fetes amb maó per diferents autors, entre els quals figuren Jacques Kaufmann, Ulla Viotti, Gwen Heeney, Fritz Vehring, Andrew Burton i Robert Harrison, comissariada per Núria Poch (vegeu núm. 49 de *Terrart*, p. 72-73). Així mateix, a la població d'Argentona, on es va celebrar l'acte de cloenda del congrés amb sopar i festa, es va poder visitar el **Museu del Càntir** especialitzat en els recipients per contenir i transportar l'aigua al llarg de la història, juntament amb dues mostres més d'artistes actuals: **Retrats, un art relacional** de Mia Llauder (vegeu núm. 49 de *Terrart*, p. 55) i la de Joan Serra amb el títol de **Protopeces**. (vegeu núm. 49 de *Terrart*, p. 56). ●

1. Festa de cloenda del Congrés a Argentona.
2. Ruta de La Bisbal i Quart.
3. Dinar a l'Escola de Carèmica de La Bisbal. Foto: M. Genera.
4. Antoni Altarriba i Anja Martikainen a Bisbal Ceram.
5. Terrisseria Marcó. Foto: M. Genera.
6. Nau Gaudí. Mataró.
7. Lluís Bassat conversant amb uns convidats.
8. Madola i Pilar Vélez.
9. D'esquerra a dreta: Jacques Kaufmann, president de l'AIC; Claudi de José, president de l'ACC i Eudald Calvo, alcalde d'Argentona.
10. Grup de voluntaris del Congrés.

D'OBRA.

Ceràmica aplicada a l'arquitectura

MUSEU DEL DISSENY DE BARCELONA (16 DE SETEMBRE DE 2016-29 DE GENER DE 2017)

TEXT: MARGARIDA GENERA I MONELLS · FOTOS: SALVA F. AYALA

Un dels actes més destacables entre els que es van desenvolupar durant el congrés, per la seva aportació i significat, fou l'exposició temporal amb l'epígraf **D'OBRA. Ceràmica aplicada a l'arquitectura**, dirigida per l'arquitecte Pedro Azara com a comissari. Recull gairebé 300 peces, provinents de diverses col·leccions de museus de gran prestigi d'arreu del món (*Louvre, British Museum...*) que ens documenten la gran diversitat d'usos i simbologia que al llarg de la història de la Humanitat ha tingut un element tan humil com és la terra en la construcció d'espais plens de vida: la **casa**, que dins del complex d'estructures arquitectòniques –d'acord amb uns criteris de planificació prèviament valorats– pot configurar una gran ciutat.

Així doncs, partint l'expressió **ceràmica**, del grec **keramós**, que fa referència també al **maó** i **teula**, i seguint com a fil conductor el concepte de **casa**, com a unitat d'habitació indispensable per a l'ésser humà, que des de la seva emergència es prové dels recursos de l'entorn per tal d'adequar-se al medi que l'envolta, la **terra** –l'argila en particular– és, sens dubte, el material que té més a l'abast, per la seva abundància en el Planeta. Per tant, el seu aprofitament per a

construir, sobretot en aquells indrets on la pedra escasseja o on els boscos són gairebé inexistents, resulta del tot indispensable.

La visita de l'exposició ens permet viatjar en el temps, amb la mostra de diferents troballes arqueològiques, sobretot de l'àrea mediterrània i el Pròxim Orient, combinades amb obres d'artistes moderns que enriqueixen harmònicament de cromatisme i contrastos les diferents sales del museu. El contingut s'estructura bàsicament entorn a quatre aspectes de la **casa** i els edificis, considerats com a organismes vius:

La casa projectada: Defugint la improvisació, la casa és el resultat d'una obra planificada, que comporta una pluralitat d'accions fruit d'un estudi ben acurat, reflectit en l'elaboració de plànols i maquetes. D'acord amb determinades creences, trobem textos sobre tauletes d'argila enterrades en els fonaments, on intuïm l'existència de rituals fundacionals abans de la construcció d'un edifici, per a invocar la seva protecció.

La casa construïda: L'argila, en totes les seves varietats i tractaments, és un element fonamental a l'hora de construir, a causa sobretot de les seves qualitats mecàniques (maleabilitat, plasticitat i gran resistència, un cop cuita, vitrificació després d'una segona coc-

ció...). En la mostra podem veure un dels trets més antics coneguts fins ara, provinent del jaciment de Jericó, amb una cronologia d'uns 10.000 anys d'antiguitat.

La casa protegida: Arran de la necessitat de preservar el benestar dels seus ocupants, a la recerca de l'aixopluc de les divinitats, s'aprofundeix en el món de l'esperit, entre la realitat i el mite, amb petits i grans elements que ho garanteixen.

La casa viscuda: Espai vital, escenari dels gestos quotidians dels que l'habiten. Captivats per la bellesa, els éssers humans, amb el seu esforç i habilitat, construeixen un entorn confortable i que propiciï el benestar. En determinades civilitzacions trobem urnes amb aparença de petites cases que contenen les cendres dels difunts per a l'eternitat.

Una exposició per gaudir, aprendre i recrear-se en la bellesa dels objectes mostrats i, si un ho desitja, remuntar-se en el temps, pensar, reflexionar... Tot plegat, una font d'inspiració per continuar creant i innovant per prosseguir amb perseverança fressant el camí del progrés que tant anhelem.

Agraïments: al personal del Museu del Disseny de Barcelona per totes les facilitats que m'han brindat en tot moment. ●

Terra, aire, aigua i foc:

UNA COMBINACIÓ D'EXTRAORDINÀRIES APLICACIONS/REPERCUSSIONS PER A LA VIDA HUMANA. ALGUNES DADES ARQUEOLÒGIQUES

TEXT I FOTOS: MARGARIDA GENERA I MONELLS

Després d'un esdeveniment tan important centrat en la ceràmica aplicada a l'arquitectura, com ha estat el congrés celebrat a Barcelona ara fa pocs mesos –coincidint amb uns moments en què gran part de la societat reflexionem profundament sobre la salut del nostre planeta, tot plantejant-nos seriosament la gestió dels recursos naturals que ens envolten–, crec que és una de les millors ocasions per a tractar alguns aspectes de l'arquitectura feta amb terra i remuntar-nos als seus orígens.

D'acord amb aquests raonaments, aquí ens proposem presentar, encara que de manera succinta, els principals avenços aconseguits pels humans –documentats amb troballes arqueològiques que ens menen a la descoberta de la ceràmica en la seva accepció més àmplia– o, com a mínim, en què hi han pogut contribuir.

ANTECEDENTS:

ELS ESPAIS D'HABITACIÓ PRIMIGENIS

La terra, l'argila, és un dels elements més abundants en la Gea, el nostre planeta Terra, ja que constitueix la part sòlida de la seva superfície. La seva utilització com a matèria primera en la construcció d'edificis és una realitat constantment documentada des de temps remots, fins i tot molt abans que aparegués el concepte de "casa". L'instint natural dels éssers vius és trobar l'espai més idoni que li garanteixi la supervivència i, per això, els humans des de les primeres fases de la

nostra existència hem creat i arranjat un hàbitat equipant-lo de la millor manera amb tot allò que en un principi vàrem tenir a l'abast: les pedres i la terra. Les primeres estructures relacionades amb llocs d'habitació coneguts fins ara corresponen a petits paravents i senzills paviments recoberts amb còdols i argila per regularitzar els desnivells naturals del terra i –alhora– preservar-lo de la humitat.

Així, doncs, avui ens referim a la major part d'elements preparats amb argila, fins i tot aquells afaïonats amb terra crua, és a dir, no sotmesos a la seva cocció. Amb aquesta finalitat ens proposem tractar un tema apassionant perquè forma part del gran bagatge cultural forjat pels mateixos humans, que cristal·litza en els avenços assolits durant el llarguíssim i ardu camí vers el progrés i la millora de l'entorn, durant el qual és imprescindible l'**habilitat** tècnica (incloem la domesticació del **foc**), la correcta **gestió dels recursos naturals**, el sentit de la **bellesa** i l'**estètica**, a més del desenvolupament de la **creativitat** i la **innovació** com a grans motors que l'impulsen a "continuar avançant".

MANIPULACIÓ DE L'ARGILA PER A VIURE MILLOR. ALGUNES TROBALLE D'ÈPOCA PREHISTÒRICA

Des de l'emergència de l'espècie humana, ara fa més de 2,5 milions d'anys, amb l'*Homo habilis*, han de transcórrer molts mil·lennis fins que aprenem a "domesticar" el foc. Les traces de foc més antigues, localitzades dins

d'espais habitats, tan sols es remunten a poc més de quatre-cents mil anys enrere. Aquest avenç té importantíssimes repercussions en la vida de les primeres societats, ja que va significar –encara en el context de les poblacions de caçadors recol·lectors que desenvolupaven les cultures identificades com a paleolític inferior– la descoberta de la "força energètica" i la incorporació de grans millores per a la seva supervivència, com ara la defensa enfront d'éssers físicament més forts, la il·luminació que permet allargar el dia i dedicar més temps al treball i a les relacions entre els membres del grup, la cocció d'aliments, l'eficàcia en la preparació de les eines i el tractament d'altres activitats artesanals, com estratègia cinegètica... En qualsevol moment s'haurien copsat els resultats de la rubefacció de sòls, producte de la combustió, és a dir, l'enduriment fins a la solidificació de l'argila i, en conseqüència, l'augment de la seva resistència i impermeabilització, amb totes les seves aplicacions, entre les quals la decorativa.

A la localitat de Dolní Věstonice (Moràvia), situada a l'Europa central, es conserven vestigis d'uns campaments del Paleolític superior on es varen descobrir diverses restes de figuretes, entre les quals una "venus" d'uns 27.000 anys d'antiguitat, feta amb una barreja d'argila i pols d'os, que es va sotmetre a cocció. En el mateix jaciment també es varen recuperar algunes escultures d'ivori i altres de modelades i cuites. Per tant, podem parlar d'una de les troballes més antigues de terra-

1.

2.

3.

4.

cota de la humanitat. (Fig. 1) Així mateix, en algunes cavitats franceses s'han descobert algunes representacions artístiques sobre l'argila (sense coure), adscrites en el període cronocultural del Magdalenianà, d'uns 20.000 anys enrere. Concretament a la cova de Tuc d'Audouvert (Ariège) hi ha dos bisons (d'uns 60 cm) modelats amb argila, a més d'una representació d'una altra figura més petita, que podria pertànyer a un animal jove. En el mateix àmbit territorial de l'Ariège, ara a la cova de Niaux, hi ha la silueta d'un altre exemplar d'aquesta espècie, traçada sobre l'argila del terra de la cavitat.

L'ÚS DE L'ARGILA COM A MATERIAL DE CONSTRUCCIÓ HABITUAL

Ara ens centrem en les aglomeracions "urbanes" més antigues, en les quals s'empra l'argila com a material constructiu. Apareixen durant el Neolític inicial, amb l'edificació dels primers poblats -que constitueixen conjunts planificats, amb una estructura ben dissenyada per a romandre una llarga durada, adaptant-se a les condicions ambientals determinades pel clima. En aquests establiments primigenis que inicialment trobem en el Pròxim Orient fa uns 10.000 anys, trobem

el tovot com a material de construcció, de manera generalitzada. L'argila, que presenta unes qualitats mecàniques molt adients per a aixecar els habitatges, és la matèria que hi ha més a l'abast. Per tant, els costos poden ser molt reduïts i sense coure resulta molt fàcilment reciclable, alhora que propicia una bona aclimatació.

En el decurs de diversos mil·lennis més tard, en les cultures mesopotàmiques trobem els primers maons cuits i esmaltats per tal d'obtenir el vidrat. Entrem ja en un altre estadi cultural que constituirà un futur article, juntament amb les teules i rajoles cuites d'època hel·lenística i després entre els romans.

Algunes dades sobre les construccions més antigues de terra crua a Catalunya, durant la Prehistòria recent

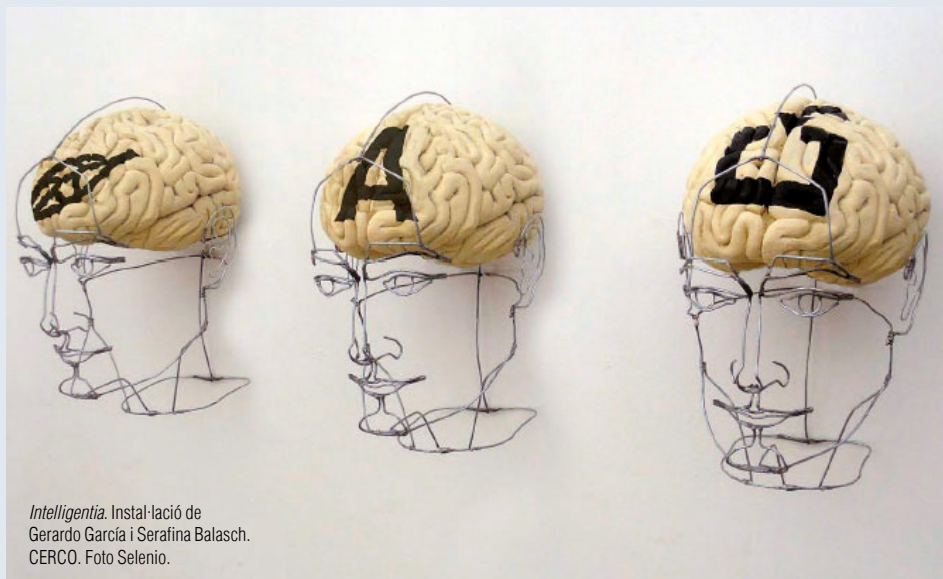
Aquí, l'ús generalitzat de l'argila crua com a material constructiu apareix documentat amb els primers poblats concebuts com a espais ben estructurats amb edificacions i carrers, que responen a un disseny urbanístic, sovint dotats d'elements rellevants al llarg del primer mil·lenni abans de la nostra era, és a dir, ara fa uns 3.000 anys.

Els sòcols de les diferents edificacions són de pedra acabades amb tovot. (Fig. 3) Els to-

1. Venus de Dolní Věstonice. Amida 11,4 cm d'alçada. Imatge d'una rèplica del Museu de Brno. (Arxiu fotogràfic: M. Genera)
2. Detall d'una paret de tovots de l'establiment del Puig Roig del Roget, el Masroig, Priorat. Es tracta d'un dels més antics poblats de Catalunya, que tenim la planta totalment visible. (Segles X-VI aC) (Arxiu fotogràfic: M. Genera)
3. Recreació per a obtenir tovots en el jaciment del Puig Roig del Roget. Dibuix. Julià Riu Serra (Font: M. Genera 2009, p. 23)
4. Detall d'un dels tovots recuperats en l'establiment del puig Roig. Hi veiem les empremtes digitals a la part superior per tal de facilitar l'adherència entre unes peces i les altres amb l'ajut d'argila com a argamassa d'unió. (Arxiu fotogràfic: M. Genera)

vots són peces fetes d'argila barrejada amb tiges vegetals, assecades al sol, que presenten forma paral·lelepipèdica, amb l'ajut d'un motlle. (Fig. 3) Generalment, s'utilitzen com avui fem amb els maons, per a la construcció de les parets i dels envans dins d'un mateix habitatge. Solen portar marques i impressions digitals per tal de facilitar l'adherència d'unes peces amb les altres amb argamassa d'argila. Fig. 4. Una altra tècnica que representa també una perduració de les formes anteriors és la **tàpia**, que presenta moltes semblances per l'ús de l'argila com a matèria per excel·lència. En aquest cas, consisteix a fer una paret de terra humida maçonada dins de motlles formats per posts de fusta anomenats *tapières*. ●

Les Fires

ECONOMIA DE TEMPS I D'ESFORÇOS

TEXT: ALBERTO ANDRÉS

El punt de trobada s'ha transformat. Fa deu, quinze anys en l'entorn de la ceràmica era necessari tenir un espai i un temps per a la trobada i l'intercanvi. Era la manera més eficaç i gairebé única de prendre el pols al que passava en el món de la ceràmica contemporània, creativa, artística... o amb inquietud. La sorpresa per les noves propostes era d'esperar. Sota aquesta necessitat, que segueix existint, s'han estat programant fires, exposicions, conferències, concursos, amb gran èxit i incert, amb certa perspectiva, degut al fet que s'anteposava la necessitat d'un punt de trobada i intercanvi.

A dia d'avui no sentim la mateixa necessitat imperiosa d'assistir a aquestes

exposicions, premis, fires... perquè el punt de trobada on descobrir-ho tot ha canviat d'ubicació, s'ha traslladat a les xarxes socials.

Evidentment el sentir, el tocar segueix sent necessari, però les fórmules que abans triomfaven ja no són tan rendibles. Els rendiments econòmics i els intercanvis en ocasions no satisfan l'esforç realitzat.

Les fórmules són unes altres, molt més dinàmiques i que s'estan fent servir en altres àmbits, que al final es resumeixen en economia de temps i d'esforços. Ja que l'espai de trobada s'ha desplaçat a altres llocs, caldrà unir-se a ells creant nous i reals punts d'atracció.

CERAMIBA

L'Ajuntament de Bailén, a través de la seva Regidoria de Patrimoni Històric Artesania i Ceràmica, proposa la celebració de la II edició de la Fira-concurs Internacional de Ceràmica Artística, que, sens dubte, ajudarà a revolucionar i mantenir viu el sector ceràmic.

Ceramiba se celebrarà els dies del 25 al 26 de maig i estarà marcat principalment per dos actes:

Fira Internacional de Ceràmica Artística Ciutat de Bailén 2017, un esdeveniment expositiu i comercial que engloba empreses del sector artístic ceràmic. El termini d'inscripció estarà obert des de l'1 de març al 12 maig 2017.

II Concurs Internacional de Ceràmica Artística Ciutat de Bailén 2017. En aquesta ocasió la protagonista serà l'Orsa. Aquest concurs, dotat amb tres premis, guardonarà la innovació però sense perdre la connexió amb l'essència del terrissaire. El termini per inscriure's finalitzarà el 12 maig 2017.

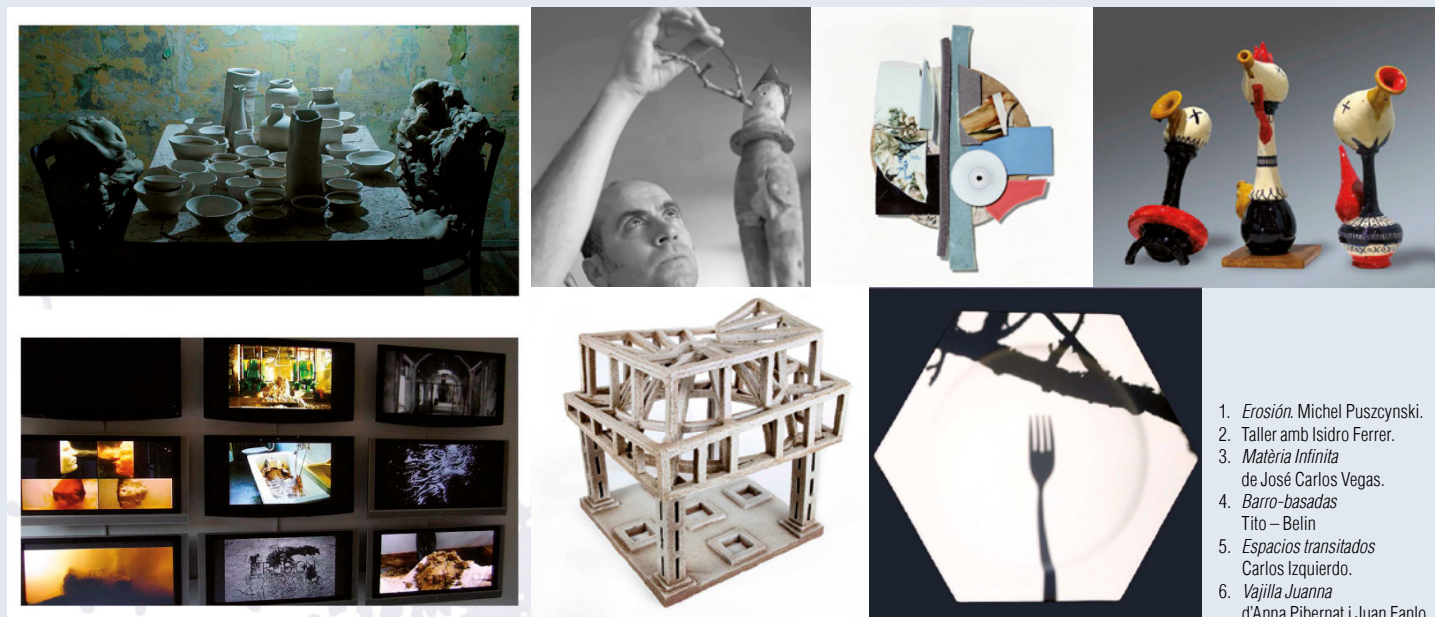

La primera edició de FangArt està prevista per al 17 i 18 de juny de 2017. Està plantejat com un festival anual, que es celebrarà cada mes de juny, i es portarà a terme al barri marítim de Sant Salvador, un espai que s'ha escollit per comptar amb la presència d'equipaments culturals importants com l'Auditori Pau Casals o la Vila Casals, per l'entorn paisatgístic i perquè rep nombrosos visitants durant els caps de setmana.

Hi haurà fins a 25 parades de ceramistes i un espectacle de raku, a càrrec del grup Ignició. L'espectacle, que estarà ubicat sobre la sorra, començarà a primera hora del matí amb una gran construcció de fang i acabarà a la posta de sol amb una encesa espectacular.

D'altra banda, el Museu Pau Casals acollirà una exposició de raku de la ceramista francesa Brigitte Long i un Workshop entorn el raku, a càrrec d'aquesta artista.

CERCO 2016 FERIA INTERNACIONAL DE CERÁMICA CONTEMPORÁNEA (ZARAGOZA)

1. *Erosión*. Michel Puzcynski.
2. Taller amb Isidro Ferrer.
3. *Matèria Infinita* de José Carlos Vegas.
4. *Barro-basadas* Tito – Belin
5. *Espacios transitados* Carlos Izquierdo.
6. *Vajilla Juanna* d'Anna Pibernat i Juan Fanlo.

Aquest any CERCO va canviar de dates del 23 al 25 de setembre i de dinàmica, apostant per mostres més experimentals. Així es va organitzar una convocatòria per seleccionar projectes d'intervenció en l'espai tant individuals com col·lectius, on la protagonista fos la ceràmica.

De 40 projectes presentats se'n van seleccionar 8. Cadascun d'ells dotat amb 700 € en concepte de producció. Es van exposar durant l'esdeveniment al Centre d'Artesania d'Aragó.

Els projectes escollits van ser els següents:

- Bibiana Martínez "La montaña mágica" (Espanya)
- Miguel Ángel Punter "Secuencia arquitectónica" (Espanya)
- Gerardo García y Serafina Balasch "Intelligentia" (Espanya)
- Colectivo Ciudades Imposibles "Ciudades imposibles" (Espanya)
- Lorena Sanz Franco "Los gusanos se comieron nuestras casas" (Espanya)

- Carmela Tello Font "Vaivén..." (Espanya)
- Myriam Martínez "Sutura" (Francia)
- Weronika Lucinska "The aquatic environment" (Polonia)

Altres activitats. Exposicions, tallers, projeccions...

"Erosión" Michel Puzcynski: projecció de vídeos a la Sala central del Centre d'Artesania d'Aragó, sobre l'efecte de l'aigua en estructures d'argila en espais estructurals en desús.

Taller amb Isidro Ferrer, il·lustrador. Premi Nacional de Disseny (2002) i d'Il·lustració (2006). Experiència enriquidora per als ceramistes a l'hora de crear, ampliant horitzons amb altres disciplines. Al Centre d'Artesania d'Aragó.

"Matèria Infinita" de José Carlos Vegas. A la Sala Torreón Fortea. Primera mostra individual d'aquest autor. Utilitza material reciclat, petits fragments de porcellana, pe-

tits objectes de ceràmica trencats i els fons amb el refractari o el gres i amb ells crea les seves escultures, en les que el més nou i el més vell s'uneixen per sempre.

Tito – Belin Barro-basadas. Centre d'Artesania de Aragó. Exposició del ceramista Juan Pablo Tito i l'artista grafiter Miguel Ángel Belinchón. Mostra conjunta de peces transgressores i provocatives.

"Espacios transitados" Carlos Izquierdo. Galeria de arte Pilar Ginés. Estructures arquitectòniques on l'espai que creen i el que deixen buit adquireixen la mateixa importància.

"Vajilla Juanna" d'Anna Pibernat i Juan Fanlo. Espai Metamorfosis. Mural fet amb la col·lecció de plats pintat a mà, sobre formes que s'allunyen de la vaixel·la tradicional. En la frontera de l'art i l'artesanía utilitària.

ARGILLA ARGENTONA

Cal dir que la fira celebrada els dies 1, 2 i 3 de juliol va transcórrer amb tota normalitat: les visites, tenint en compte que no són durant la festa major, han estat inferiors en quantitat

però els visitants interessants no han deixat d'assistir-hi. L'època que vivim és una mica complicada per als tallers que potser no han vist les seves expectatives del tot realitzades, però tot i així el nombre de participants no ha estat menor, el que fa que no decaigui la qualitat de les ceràmiques que s'hi exposen.

Al mateix temps les exposicions de Joan Serra a la casa Gòtica i de Mia Llauder al Museu del Càntir van merèixer el qualificatiu de magnífiques. Tot i que ja coneixem el recorregut d'aquesta parella les peces d'en Joan mantenen la seva força vigent i les de Mia són d'una frescor i originalitat a tenir en compte.

El festival de cinema es va dedicar al Video-art ceràmic, tots els autors interactuant amb el fang de diferents maneres, Alexandre Engelfriet (Holanda) manipulava amb el seu cos més de vint tones de fang situades al llarg d'una trinxera de 60 m de llarg. L'obra d'Olivier

Sagazan (França) sorgí a partir d'un procés de transfiguració per acabar creant en sí mateix un llenç vivent. Sankai Juku (Japó) Grup de dansa – teatre "butoh" implicava gestos físics crus i grollers i un assalt directe al refinament tant valorat en l'estètica japonesa. Finalment Rafaela Pareja, (Espanya) construï al seu voltant una gran gerra, com un úter de fang que acollia en el seu ventre llavors, aigua, fragments de vida.

Entre les novetats de l'edició del 2016 destacar la participació de ceramistes de la vila francesa d'Aubagne com a ciutat convidada i agermanada amb Argentona. I dir que el càntir de l'any va ser realitzat per Claudi de José, president de l'ACC.

L'organització enguany ha rebaixat el preu de les parades per a la propera edició que està prevista per als dies 7, 8 i 9 de juliol de 2017. www.museucantir.org/fira

EL FESTIVAL DE TARRACO VIVA. UNA MANERA DE REVIURE EL PATRIMONI EN UNA CIUTAT SINGULAR

TEXT I FOTO: MARGARIDA GENERA

Des del 1998, cada any a Tarragona se celebra un festival –que ara ja ha s'ha convertit en tot un referent internacional– dedicat específicament a la divulgació històrica de l'època romana, on els protagonistes són els mateixos ciutadans. Durant uns dies, carrers i places engalanats, s'omplen de gent que acudeix a l'antiga capital de la província Citerior, amb l'objectiu de gaudir d'una manera molt especial del llegat dels nostres avantpassats, particularment el pertanyent a l'època romana.

Des del primer dia d'aquesta gran festa, tots els espais s'omplen de vida i els monuments recobren el color que els desvetlla de la llarga dormida secular. Al seu voltant, a més d'alguns indrets del territori com Altafulla, Constantí, Cambrils... s'organitzen moltes activitats, com són les visites guiades als diferents espais, principalment els declarats Patrimoni Mundial: muralles, circ, amfiteatre, fòrum provincial, pretori romà, fòrum de la colònia, a més dels diferents espais museístics. Es fan recreacions històriques i teatralitzacions, conferències, presentacions de novetats editorials, jornades gastronòmiques, fires

i trobades com: Roma als Museus del Món, amb la representació de museus i jaciments de l'època clàssica d'arreu del país; *Forum Tarraco* que reuneix nombroses empreses de divulgació de patrimoni; *Nundinae* (fira de programadors) i *Artífex* on es fan demostracions relacionades amb totes les arts menestrals de l'època antiga amb punts de venda de rèpliques de joies, armes i altres objectes de metall, especialment de bronze... i –com no podia ser d'una altra manera– la ceràmica hi és sempre present, no solament com atuell imprescindible per a la vida quotidiana dels romans amb les seves variadíssimes formes i tècniques, sinó també com a material de construcció, contenidor per a l'emmagatzematge i el comerç, forns, etc. Per tant, no hi falten els tallers de reproducció de ceràmiques sigil·lades dels tallers de la *Graufessaque* ni tampoc la preparació de lluernes, als quals ens referim més detalladament en un altre article (vegeu pàg. 22-25).

Enguany, aquest festival tindrà lloc entre els dies 15 i 28 de maig. Serà una bona oportunitat per gaudir de tota aquesta riquesa cultural que tenim tan a prop de ca-

sa, fent reviure un patrimoni extraordinari envoltat d'un bell paisatge emmarcat per la mar Mediterrània, bressol de grans civilitzacions, que ens ha deixat una forta petja, perceptible encara, fins i tot en la nostra terrissa tradicional més genuïna.

FIRA DEL TUPÍ

La 8ª edició de la Fira del Tupí (2016) va assolir gran èxit de públic, amb uns 5.000 visitants durant el cap de setmana del 21 i 22 de maig de 2016. Això vol dir que es tracta d'una fira ben consolidada.

Hi van participar 30 expositors de terrissa i ceràmica d'arreu de Catalunya, dos de Polònia un de la província de Zamora i un altre d'Agost (Alacant).

La inauguració va ser a càrrec de l'alcalde de Sant Julià, Sr. Joan Carles Rodríguez, que va estar acompanyat pel Conseller de Justícia Sr. Carles Mundó. El president d'honor d'aquesta vuitena edició va ser l'actor i humorista Pep Plaza, que va donar el tret de sortida a la festa trencant el tupí gegant.

Un dels esdeveniments amb més èxit continua sent el « Mos del Tupí », el tast de plats que ofereixen els restauradors de la zona cuinats amb terrissa.

Cal esmentar que la vila ha erigit un monument a l'últim terrisser de Sant Julià de Vilatorrada, Joan Capdevila, dedicat a tots els terrissers de Catalunya, en especial als del seu municipi. El monument és obra de l'escultora Marta Solsona i està situat darrera de l'església.

La propera fira, l'edició número 9, se celebrarà els dies 27 i 28 de maig de 2017.

www.vilatorrada.cat/actualitat/fira-del-tupi

XXIV FIRA DE LA TERRISSA DE LA GALERA

L'Associació Cultural Galerenca "Lo Cadub" organitza la fira de terrissa i ceràmica de La Galera, que enguany se celebrarà els dies 28, 29 i 30 d'abril.

La Fira reunirà diferents activitats a diferents indrets de la vila. A la plaça del Mercat, demostracions al torn per part de diferents terrissaires i ceramistes participants en la fira. Al costat de la plaça d'Espanya, Taller "Enfanga't a la fira", on s'impartirà un aprenentatge bàsic de modelar l'argilla amb les mans.

TERRÀNIA

El Festival Internacional de Ceràmica de Montblanc celebrarà la quinzena edició els dies 29 i 30 de setembre i 1 d'octubre, a l'antiga església i el claustre de Sant Francesc.

Enguany, el Regne Unit serà el país convidat agafant el relleu d'Alemanya el 2016, i Txèquia el 2015, quan es va començar a dedicar un espai especial a ceramistes d'una determinada nacionalitat.

Sis ceramistes del nord d'Anglaterra de regions properes a Escòcia com Cumbria, i un de Gal·les, tindran un protagonisme especial i el públic del festival podrà veure i adquirir les seves peces i, a més, gaudir d'una activitat on hi participaran tot ells.

Els ceramistes convidats són Wayne Clark, Simon Shaw, Andrew Harding, Meri Wells, Wendy Lawrence i Geoff i Christine Cox. Aquest dos darrers són els únics que fins ara han pres part a Terrània, concretament fou en la segona edició, de 2004. Es tracta d'uns ceramistes amb una dilatada trajectòria, organitzadors de tres festivals de ceràmica que tenen lloc al nord d'Anglaterra i a Escòcia i que són referents en

El dia 28 d'abril per la tarda, s'inaugurarà la Fira i el dia 29 d'abril es farà la celebració del dia del país invitat, que en aquest cas és Holanda. El dia 30 està previst celebrar el dia de la Comunitat autònoma invitada, Aragó. Hi haurà altres activitats com conferències, xerrades i altres accions paral·leles sobre terrissa i ceràmica.

La peça commemorativa d'aquesta edició és de la col·lecció de la terrissa tradicional de les Terres de l'Ebre, denominada "Cantir d'aigua". Edició limitada de 112 peces signades i numerades, realitzades pel terrisser de Miravet (Tarragona), Sr. Emili Treig Adell.

A més a més es podran visitar les següents exposicions: al Museu Terracota, Sala 1, l'Exposició permanent *Historia de la terrissa i els terrissers de la Galera*: procés artesà de creació d'una peça de terrissa, famílies de terrissers, tipologies de peces de la terrissa galerenca, etc. A la Sala 2, l'exposició d'obres dels guanyadors del *IV Premi Biennal de Ceràmica i Terrissa Vila de la Galera 2014*: Nela Sánchez, ceràmica i Alfonso Hidalgo Góngora, terrisseria.

www.galera.altanet.org

aquest tipus d'activitat: *Potfest in the Park*, *Potfest in the Pens* i *Potfest in Scotland*.

A més, aquest any Terrània comptarà amb les següents exposicions paral·leles: exposició de *Teresa Gironès* a l'Antic Hospital de Santa Magdalena de Montblanc, que s'inaugurarà el dia 1 de setembre. L'exposició *Retrospectiva de Terrània*, al pati de la Diputació de Tarragona que s'inaugurarà el dia 5 de setembre. I l'exposició *Ceràmica a la Conca de Barberà*, a la sala Sanfeliu de Montblanc que començarà el dia 1 de setembre.

www.terrània.cat

